Stuk 472 (1990-1991) – Nr. 1

ARCHIEF
VLAAMSE RAAD
TERUGBEZORGEN

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1990- 199 1

7 MAART 1991

VOORSTEL VAN DECREET

— van de heer J. Geysels, mevrouw M. De Meyer en mevrouw F. Brepoels C.S. —

houdende invoering van een ombudsman op het niveau van het Vlaamse Gewest

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De functie van ombudsman ontstond in Zweden in 1809 en werd nadien ook ingericht in andere landen, vooral Scandinavische. Ook Groot-Brittannië en Frankrijk hebben in 1973 een ombudsman geïnstalleerd. Ofschoon ook in België burgers te weinig gewapend zijn tegen kwalijke praktijken, bureaucratische verschijnselen en onoverzichtelijke structuren van de overheid, bestaat in ons land dergelijke ombudsman niet. De ombudsman heeft in elk land een enigszins verschillende bevoegdheid. Toch is het zo dat het normaal tot zijn bevoegdheid behoort klachten te onderzoeken die door de burgers kunnen worden ingediend wanneer ze zich benadeeld achten door een onrechtmatige daad, beslissing of nalatigheid van de overheid of een onbillijke behandeling door de overheid. De ombudsman heeft tot taak de rechtszekerheid bij de bevolking te versterken.

Ook in ons land werden in het verleden door parlementsleden van de verschillende partijen verschillende voorstellen tot instelling van een ombudsman ingediend.

Dit voorstel beoogt de oprichting van een onafhankelijke instelling die het individuele „klagerecht" van de burger in ontvangst neemt, en dat binnen korte termijn en zonder veel formaliteiten toetst, met andere woorden, een ombudsman. Weliswaar een ombudsman voor het Vlaamse Gewest, te benoemen door de Vlaamse Raad.

In het voorliggend voorstel heeft de ombudsman(vrouw) een dubbele functie :

– het onderzoeken van de vraag of de klacht en het formuleren van een antwoord ;

– het formuleren van voorstellen tot verbetering van de dienstverlening van of de wetgeving in verband met de administratie en de Vlaamse Raad.

Daartoe heeft de ombudsman(vrouw) niet alleen het nodige personeel, maar ook uitgebreide onderzoeksrechten :

– inzage in alle dossiers, zonder beperking omwille van het vertrouwelijke karakter ;

– vrije toegang tot de administratie ;

– het horen van ambtenaren en diensten ;

– het verzoeken om medewerking van de Inspectie van Financiën, het Rekenhof, het Hoog Comité van Toezicht, de Vaste Commissie van Taaltoezicht enzovoort, via de bevoegde opdrachtgever ;

– het inleiden van tuchtprocedures nopens een personeelslid bij de bevoegde overheid.

De ombudsman(vrouw) heeft een eigen deontologie, statuut en plichten :

- hij of zij wordt benoemd voor vijf jaar door de Vlaamse Raad met een drievierde meerderheid

– er is onverenigbaarheid met andere ambten of mandaten ;

– hij of zij is gehouden **aan** het beroepsgeheim.

Ook ambtenaren kunnen, zonder medeweten van hun hiërarchische overheid, klacht indienen bij de ombudsdienst.

J. GEYSELS

M. DE MEYER

F. BREPOELS

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een in artikel 107quater van de Grondwet bedoelde aangelegenheid.

Artikel 2

Een ombudsman, door de Vlaamse Raad benoemd voor een termijn van vijf jaar, neemt kennis van de bezwaarschriften met betrekking tot de werking van de administratie van het Vlaamse Gewest, met inbegrip van de openbare instellingen en de natuurlijke en rechtspersonen die concessiehouder zijn van een openbare dienst of die belast zijn met een taak die de grenzen van het privé-bedrijf te buiten gaat, en die de decreten of de openbare machten hun hebben toevertrouwd, of die ten minste de helft van hun uitgaven voor die dienst ontvangen uit de begroting van het Vlaamse Gewest.

Artikel 3

De bevoegdheid van de ombudsman strekt zich uit tot alle problemen in verband met de verhouding van de rechtsonderhorigen tot de administratie van de in artikel 2 vermelde instellingen. De ombudsman heeft een bevoegdheid van onderzoek alsmede van aanbeveling in de concrete problemen die hem worden voorgelegd, alsmede om voorstellen te doen tot verbetering van de relatie tussen de overheid en haar onderhorigen in het algemeen.

Artikel 4

§ 1. De vacature van het ambt van ombudsman wordt binnen één maand bekendgemaakt in een bericht van de Voorzitter van de Vlaamse Raad, dat in het Belgisch Staatsblad wordt gepubliceerd en dat de aan de kandidaten gestelde eisen bevat. Sollicitaties moeten bij aangetekende brief aan de Voorzitter van de Vlaamse Raad worden gericht binnen één maand na de datum van de bekendmaking.

§ 2. De Vlaamse Raad oordeelt over de ontvankelijkheid van de sollicitaties zoals inzake onderzoek van de geloofsbrieven van zijn leden.

§ 3. Tot ombudsman wordt benoemd de sollicitant die in de Raad ten minste drievierde van de stemmen heeft behaald.

Artikel 5

§ 1. De ombudsman mag geen ander bij verkiezing of benoeming toegewezen ambt uitoefenen in een van de in artikel 2 bedoelde organen, noch een mandaat in een handelsvennootschap of een andere bedrijvigheid waarvan de opbrengst overeenkomstig het Wetboek van de Inkomensbelastingen als bedrijfsinkomen belastbaar is.

§ 2. Binnen een termijn van vier jaar, vanaf de beëindiging van zijn of haar mandaat kan hij of zij niet worden benoemd tot of verkozen voor een openbaar of een openbare bediening. Een ombudsman die vroeger in een van de in artikel 2 bedoelde instellingen werkzaam was, kan in zijn of haar oorspronkelijke betrekking of dienst weer worden opgenomen.

Artikel 6

De ombudsman handelt op eigen initiatief en in volstrekte onafhankelijkheid.

Artikel 7

De ombudsman kan niet worden vervolgd of aan enig onderzoek worden onderworpen naar aanleiding van een mening uitgebracht in de uitoefening van zijn functie. Hij kan niet worden aangehouden of berecht dan bij verlof van de Vlaamse Raad, behalve bij ontdekking op heterdaad.

Artikel 8

§ 1. Elke natuurlijke of rechtspersoon die naar aanleiding van een betwisting die hem aanbelangt, oordeelt dat een in artikel 2 bedoelde instelling niet gehandeld heeft overeenkomstig diens opdracht van openbare dienst, kan bij de ombudsman een klacht indienen. Wanneer de ombudsman oordeelt dat de omstandigheden zulks wettigen, kan hij een individuele klacht ontvangen, op voorwaarde dat daarvan door zijn diensten proces-verbaal wordt opgesteld ten overstaan van de klager, die het stuk ondertekent.

Personeelsleden van de in artikel 2 bedoelde instellingen kunnen tot de ombudsman klachten richten zonder verlof van hun hiërarchische oversten ; gevangenen, personen die in een psychiatrische inrichting zijn opgenomen, geplaatst of er verblijven, alsmede uitbestede minderjarigen, kunnen een klacht indienen zonder verlof van de directeur van de inrichting waar zij verblijven.

§ 2. De indiener van zulke klacht wordt binnen dertig dagen na ontvangst daarvan, schriftelijk in kennis gesteld of er gevolg aan zijn klacht zal worden gegeven. Na onderzoek zal, indien het bezwaar ongegrond wordt bevonden, dit eveneens binnen dertig dagen na ontvangst in een met redenen omkleed antwoord aan de indiener worden meegedeeld.

Artikel 9

Voor de uitoefening van zijn ambt, beschikt de ombudsman over de volgende middelen en bevoegdheden

a) hij kan zich alle bescheiden of dossiers betreffende de zaak waarop het onderzoek betrekking heeft, laten voorleggen. Het geheim of vertrouwelijk karakter van de stukken waarvan hij kennisgeving vraagt, kan hem aldus door geen enkele instelling of instantie, zoals vermeld in artikel 2, worden tegengeworpen, met uitzondering van de documenten van de staatsveiligheid of geheimen betreffende de landsverdediging. Om de bepalingen betreffende het beroepsgeheim in acht te nemen, waakt hij ervoor dat de stukken die hem aldus worden overhandigd, niet ter kennis worden gebracht van de particuliere klagers, en dat in de stukken die onder zijn gezag worden bekendgemaakt, geen vermeldingen voorkomen aan de hand waarvan personen wier naam hem werden onthuld, kunnen worden geïdentificeerd. Slechts het resultaat van zijn onderzoek, van zijn aanbeveling of beslissing, heeft een openbaar karakter zoals bepaald in artikel 11 ;

b) hij kan elke getuige, elk personeelslid van de in artikel 2 bedoelde instelling evenals elk met officieel gezag bekleed orgaan horen ; hij kan zich door deskundigen en tolken laten bijstaan ;

c) hij heeft zonder daartoe enige machtiging te behoeven, vrije toegang tot alle bestuurslokalen van de in artikel 2 bedoelde instellingen en kan aldaar het onderzoek verrichten dat hij nodig acht ;

d) hij kan de meewerking vragen van de Inspectie van Financiën, van het Rekenhof, van de onderzoeksdiensten van het Hoog Comité van Toezicht en van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht ;

e) in voorkomend geval kan hij het onbehoorlijk optreden van een personeelslid aanhangig maken bij de in tuchtzaken bevoegde overheid.

Artikel 10

Na afloop van elk onderzoek stelt de ombudsman de klager en het bestuur in kennis uitsluitend van de aanbevelingen en voorstellen die de werking van de betrokken instelling kunnen verbeteren. Binnen de door de ombudsman voorgestelde termijn geeft de klager hem kennis van zijn reactie en deelt het bestuur de klager mee welke maatregelen het dienaangaande zal nemen.

Artikel 11

Bij gebrek aan een bevredigend antwoord van de administratie binnen de door hem gestelde termijn, kan de ombudsman de gestelde aanbevelingen openbaar maken in de vorm van een bijzonder verslag, dat wordt bekendgemaakt en ingediend zoals bepaald in artikel 12.

Artikel 12

§ 1. De ombudsman dient bij de Vlaamse Raad een jaarverslag in, waarin hij de balans van zijn activiteiten opmaakt en een overzicht geeft van zijn voorstellen. Tevens dient hij bij de Vlaamse Raad de bij artikel 11 bedoelde bijzondere verslagen in, wanneer hij oordeelt dat de ernst van de feiten de overzending ervan vergt of wanneer de Raad erom verzoekt.

§ 2. De jaarverslagen moeten en de bijzondere verslagen kunnen in een openbare vergadering van de Vlaamse Raad worden besproken.

§ 3. De jaarverslagen worden bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Zij worden bovendien neergelegd in de voor het publiek toegankelijk administratieve diensten die door de ombudsman worden aangewezen, en zijn op gewoon verzoek verkrijgbaar.

Artikel 13

§ 1. Ter uitvoering van zijn bevoegdheden beschikt de ombudsman over voldoende middelen en personeel.

§ 2. De wedde van de ombudsman alsmede de kredieten die nodig zijn voor de uitoefening van zijn opdracht, worden uitgetrokken op de begroting van de Vlaamse Raad.

Artikel 14

Het uitgebreid Bureau van de Vlaamse Raad bepaalt, binnen de grenzen van dit decreet, de uitvoeringsmodaliteiten van het statuut en de werking van de ombudsman.

Artikel 15

Dit decreet treedt in werking op 1 januari 1992.

J. GEYSELS

M. DE MEYER

F. BREPOELS

P. DUMEZ

F. SARENS

D. VAN MECHELEN